ורבי אליעזר אוסר וכן המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם ורבי אליעזר אוסר, קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל אסורה ליבם:

גמ' אמר עיפה מאי טעמא דרבי אליעזר *הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא, אמרו ליה רבנן לעיפה אי הכי חליצה נמי לא תיבעי, וכי תימא הכי נמי והתניא משום רבי אליעזר אמרו חולצת אלא אמר עיפה: ר' אלעזר לא ידענא מאי טעמא אמר אביי היינו טעמא דרבי אלעזר מספקא ליה אי מיתה מפלת אי נשואין הראשונים מפילים: אי מיתה מפלת הא רמיא קמיה לייבום אי נשואין הראשונים מפילים הא עמדה עליו שעה אחת באיסור רבא אמר לעולם פשיטא לרבי אלעזר דמיתה מפלת ומודו הכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה, אדרבה חזרה, כיון דיתבא תותיה אית ליה קלא, מי לא עסקינן דאהדרה באורתא ושכיב בצפרא רב אשי אמר היינו טעמא דרבי אלעזר דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל שאסורה ליבם האי, מאי למימרא, פשיטא אלא לאו הא קמ"ל טעמא דר' אלעזר דגזר הנך משום האי שמע מינה תניא כוותיה דרב אשי *מודים חכמים לר' אלעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה הרי היא כיתומה בחיי האב והחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה בד"א שנירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא קטנה אבל גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה אי נמי החזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת: או חולצת או מתייבמת, משום רבי אלעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת בעא מיניה רבא מרב נחמן צרתה מהו אמר ליה *היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה והא תניא משום רבי אלעזר אמרו היא וצרתה חולצת *היא וצרתה סלקא דעתך אלא לאו או היא או צרתה חולצת, לאו תרוצי קמתרצת תריץ הכי היא חולצת, צרתה או חולצת או מתייבמת:

מתני' שני אחין נשואין לשתי אחיות *קטנות ומת בעלה של אחת מהן [א] הלזו תצא משום אחות אשה [ב] וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא הקטנה משום אחות אשה, מת בעלה של גדולה רבי *אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו רבן גמליאל אומר *אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה רבי יהושע אומר *אוי לו על אשתו ואוי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה:

גמ' ומי שרי והתני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים ויתרחק משלשה דברים: ידבק בשלשה דברים בחליצה ובהבאת שלום ובהפרת נדרים ויתרחק משלשה דברים מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערבונות מיאון דמצוה שאני: גופא תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים לחליצה כאבא שאול דתניא *אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי, לשם אישות, לשם דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר בהבאת שלום דכתיב °בקש שלום ורדפהו ואמר

רש"י

ורבי אלעזר אוסר. מפרש טעמא בגמ': וכן המגרש היתומה. קטנה שהשיאוה אמה ואחיה והחזירה בין בקטנותה בין בגדלותה מותרת ליבם כדאמר דמיתה מפלת ובשעת מיתה היתה אשתו: קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה. בקטנותה וקבל אביה (א) גיטה כדאמר בפרק נערה שנתפתתה (כתובות מו:) (ב) ומקבל את גיטה הרי היא כיתומה בחיי האב אע"פ שאביה חי הוא היא כיתומה לענין קידושין דשוב אין לו כח לקבל קידושיה כדאמר התם אם משהשיאה אין לאביה רשות בה: והחזירה בקטנותה אסורה ליבם. אם מת בקטנותה ואפי' לרבנן, דגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה דקידושי קטנה אינן כלום הואיל ופקע זכות אב והיא אין לה יד והויא לה כגרושה ועומדת: גמ' עיפה. שם חכם: שעה אחת. באיסור גרושת אחיו שהיא בכרת: אי מיתת בעל מפלת. לייבום או כח נשואין הראשונים: בקיאים בגירושין. הכל רואין שגרשה דגירושין קלא אית להו אבל חזרה לית ליה קלא דזימנין דקא מהדר לה באורתא ושכיב בצפרא דלא חזו אינשי בחזרתה ואמרי זה מייבם גרושת אחיו: מי לא עסקינן. מי ליכא לאוקומי נמי מתני' בהכי דזימנין דהוי הכי: דגזר הנך. כל נוחזרת גזר משום יתומה בחיי האב דלמרי' במתני' דלאחר חזרתה הרי היא כגרושה: פשיטא. דהואיל ואין לאביה רשות בה והיא קטנה אין חזרתה חזרה והרי היא כגרושה אלא להכי תנייה במתני' לאשמועינן טעמא דקמייתא משום הא: בד"א. דחכמים מודים כשהיתה קטנה וקבל אביה גיטה והחזירה כשהיא קטנה דאין כח לא לאביה ולא לה לקדשה ומת כשהיא קטנה דלא בעלה משגדלה דהוו ביאה משגדלה קידושין: וגדלה אצלו. אמרי' שהם ביאה ראשונה משגדלה קידושין הן: משום ר' אלעזר אמרו כו'. ומדקתני לעיל ומודים חכמים לרבי אלעזר ביתומה בחיי האב אלמא איירי בה רבי אלעזר לטעמא דאחרכייתא משום הא: צרתה. דמחוזרת גדולה לר"א מהו: היא גופה גזירה. משום יתומה בחיי האב: גזירה לגזירה. [illegible] היא חולצת. אם בא יבם להזקק לה חולצת ופוטרת צרתה ולא מתייבמת אבל אם נזקק לצרתה או חולצת או מתייבמת והיא נפטרת: מתני' הלזו תצא משום אחות אשה. ופטורה מחליצה ומייבום: מת בעלה של גדולה. ונפלה לפני בעל הקטנה זיקתה של גדולה שהיא מן התורה אוסרת הקטנה עליו דנישואיה מדרבנן ולא אלימא להפקיעה זיקה דאורייתא והויא לה אחות זקוקתו ומה יעשו: רבי אליעזר אומר מלמדין הקטנה שתמאן בו. ותעקור נישואיה ויהא מייבם את הגדולה: אוסרת אותו דר"ג סובר אין זיקה כלומר לא אלימא זיקה כדפי' בפ' ר"ג (לעיל נא.) הלכך אם מיאנה מיאנה ותתייבם גדולה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ויהיו נישואיה גמורין ותצא הלזו משום אחות אשה אבל מיחלץ לגדולה לא דפסל את הקטנה עליו משום אחות חלוצה: אוי לו. מוציא את אשתו בגט. ואין מלמדין אותה למאן כדאמר בגמ' יתרחק אדם מן המיאונין ומיחב נמי לא יתיבה אלא בגט וזו לא תתייבם משום אחות גרושה אלא בחליצה: גמ' ומי שרי. ללמד קטנה שתמאן: ידבק אדם כו'. מפרש טעמא דכולהו לקמן: מן ערבון. שלא יהא ערב: כאבא שאול. פרק החולץ הכונס יבמתו לשם נוי וכו':

תוספות

היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. פי' בקונטרס היא גופה גזירה משום יתומה בחיי האב ואין נראה לר"י דהא רב אשי הוא דאמר להאי טעמא ולא רבא אלא יש לפרש היא גופה גזירה שמא יאמרו העולם ייבם גרושת אחיו לפי שהכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה כדאמר רבא לעיל ולאו דוקא קאמר גזירה לגזירה דלא שייך הכא אלא כלומר איהי אלא איסורא דרבנן: ויתרחק מן המיאונים. פר"ח בריש פירקין (לעיל קז:) בשם גאון דאין לקדש יתומה עד שיגיעו ראויה שתהא בוגרת כדי להתרחק מן המיאונים והא דתקינו לה רבנן נישואין כדאמר לקמן (דף קיב:) צריך לומר לדברי הגאון דהיינו דוקא היכא שיש לחוש שלא ינהגו בה מנהג הפקר ומיהו מהכא אין נו ראיה אלא שלא ילמדוה למאן:

תוס' חד מקמאי

תניא מודים [חכמים] לר"א (ביבמה) [בקטנה] שהשיאה אביה ונתגרשה שהיא יתומה בחיי האב והחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושים גמורים ואין חזרתה חזרה גמורה לבאורה משמע שמותרת לעלמא בלא חליצה מפני שהיא ערות מן התורה אלא בירושלמי משמע שיתומה בחיי האב צריכה חליצה ופשטא דמילתא אע"פ שהיא ערוה מן התורה אין הכל בקיאים בחזרתה שאין חזרתה חזרה גמורה ולפיכך צריכה חליצה: בעא מניה רבא מרב נחמן צרתה מהו א"ל היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה הלכך צרתה או חולצת או מתיבמת אליבא דר"א הוא דדייק וקבעיא ליה הכי דאילו לרבנן אם אינה יתומה בחיי האב אפי' היא מותרת ליבם. ואם היא יתומה בחיי האב כיון דהויא ערות מן התורה פשיטא שצרתה [צרת] ערוה היא ואינה מתיבמת וצריכא היא ודאי אליבא דר"א קא מבעיא ליה וה"ר אלפס שכתב [illegible] דעתו וכתב ב' והא דקת ב' ביבמין דרבנן היא משום גזרת [illegible] דצרתה אחד ומ"ש התם דצרתה אינה מתייבמת אע"ג ראויה ניזה גזירה [illegible] ונגזור גזירה לגזירה והבא צרתה מותרת דלא נזרי' גזירה לגזירה. איכא למימר האי רגזרי' גזירה לגזירה דגזר ר"א משום יתומה בחיי האב קלישא ליה דהא כולה לרבנן ולא גזרי' [ולכן] אפי' לר"א לא גזר בצרתה:

א) נראה דצ"ל ורב אלפס שכתב גם ביתומה בחיי האב לרבנן צריכה או חולצת או מתייבמת לא ידעתי לסוף דעתו. כנ"ל ועי' בנוב"ב שמאחר ורמב"ם במלחמות בזה. ב) נראה דחסר כאן מי בות בכותב או דצ"ל ומה דיש כתבקשות לבאורסוט.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קטנה וכו' וקבל אביה גיטה. נ"ב ומה שקשה על זה דברי כאן פרש"י דהיינו בקבל אביה ובמשנה הלא וכאו פרש"י דלא שוב אין להאב זכות בה אף לקבל את גיטה עי' מהרש"א: (ב) בא"ד ומקבל את גיטה הרי היא כיתומה:

הגהות הגר"א

[א] בשתנה הלזו. נמחק (וכן ליתא במשניות ובירושלמי): [ב] שם וכן שתי חרשות. נמחק (דגלוי דינייהו קתני לקמן בפרק חרש ובהן לא נחית לחכי מש"ה לא תני בסיפא נ"ב פקחת וחרשת):

[נ"ל יתומות קטנות וכ"ה במשנה שבמשניות]

(ת"ל אלעזר)

לעיל כח. מח.

לעיל יח. עט: נדה מ. לעיל כט.

[לעיל נ.] ודף לב:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה קטנה שהשיאה גיטה וכו'. ע' קידושין מג ע"ב ברש"י ד"ה היא ולא כו'ו ובסנהדרין סט ע"א ברש"י ד"ה קנאה. ומ' קידושין דף י' ע"א תוד"ה ומקבל ובסוט ע"ב ברש"י חש השם: